

131 § Pohjois-Savon käräjäoikeuden lautamiesten valinta valtuustokaudeksi 2025-2029

Kaupunginhallitus 19.5.2025 § 131

Kaupunginjohtajan päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto valitsee kuusi lautamiestä valtuustokaudeksi 2025-2029. Uusien lautamiesten toimintakausi alkaa Pohjois-Savon käräjäoikeuden kanssa erikseen sovitusti.

Päätös

Hyväksyttiin.

Valmistelu

Hallintojohtaja Niina Puumalainen, p. 0400 771 092

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 3 §:n mukaan käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa Tuomioistuinvirasto. Jokaisesta kunnasta on kuitenkin valittava vähintään yksi lautamies.

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiirissä asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö. Perustuslakivaliokunnan mukaan valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää.

Lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton. Valtuustoryhmillä on tämän suhteen erityinen vastuu. Lautamieheksi valittavien tulee olla valmiita toimimaan tehtävässään koko kauden. Ottaen huomioon lautamiehen tehtävän ja aseman tuomioistuimen jäsenenä puolueiden ei pidä vaatia lautamieheksi valittavilta sitoumuksia ns. puolueveron maksamisesta istuntopalkkiostaan.

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja oikeusministerit ovat useaan otteeseen todenneet lautamiehiltä vaadittavien sitoumusten ja puolueveron vaarantavan tuomioistuimen riippumattomuutta. Ministeriö on todennut, että

lautamiesehdokkailta ei saa vaatia sitoumuksia puolueveron maksamisesta.

Kaupunginvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikaudeksi, laki käräjäoikeuden lautamiehistä 4 §.

Jos pääkäsittely on kesken toimikauden loppuessa, lautamiehen tehtävä jatkuu asian käsittelyn ajan. Lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa. Lautamiehen tehtävää ei voida pitää kunnallisena luottamustehtävänä, vaikka valtuusto valitsee lautamiehet. Perustuslain mukaan tuomiovaltaa käyttävät itsenäiset ja riippumattomat tuomioistuimet. Lautamiehet, joilla on yksilöllinen äänioikeus, ovat tuomioistuimen jäseniä ja toimivat tuomarin vastuulla. Tehtävä on pikemminkin valtiollinen luottamustehtävä, jonka hoitamisesta maksettavat kustannukset suoritetaan valtion varoista.

Lautamiehen vaaliin sovelletaan kuntalakia. Kuntalain 79 §:n mukaan luottamushenkilö pysyy toimessaan ajan, joksi hänet on valittu ja senkin jälkeen siihen saakka, kunnes toimeen on valittu toinen. Käräjäoikeuksien ja kunnanhallitusten tulee sopia ajankohta, josta lukien uudet lautamiehet aloittavat toimintansa ja nykyisten toimikausi päättyy. Lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlain 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus. Tuomioistuinviraston 11.6.2021 päätöksen mukaisesti Iisalmesta valitaan kuusi käräjäoikeuden lautamiestä.

Muutoksenhaku

1A. Päätöksestä ei saa tehdä valitusta tai oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalaki 136 §.

Otto-oikeus

Ei otto-oikeutta.

Toimenpiteet, otteet

Kaupunginvaltuusto